

Stadsbyggnadskontoret
Stockholms stad
104 20 Stockholm

Stockholm 2015-04-22

Diarienummer 2013-00460

Samrådsyttrande Nobel Center, Blasieholmsudden, del av Norrmalm 3:43

Förbundet för Ekoparken verkar för att värna, vårda och visa Kungliga nationalstadsparken. Förbundet har 50 organisationer som medlemmar.

Kungliga nationalstadsparken omfattar bl.a. Skeppsholmen. Blasieholmshamnen ligger utanför gränsen till parken men ingår den buffertzonen, i vilken åtgärder inte får göras som påtagligt skadar riksintressen Kungliga nationalstadsparken.

Blasieholmshamnen ingår i ett kulturhistoriskt landskap, byggt kring vattnen och öarna som utgjorde en betydande del av grunden för svensk maritim historia. Det gäller såväl hamnverksamhet och handel som varvsverksamhet och örlogsbas. I Stockholms översiktplan för Nationalstadsparken beskrivs området på följande vis:

Flottans landskap och sjöfartens

Strandområdena i väster mot Skeppsholmen låg utanför jaktmarksstängslet och kom att domineras av sjöfart och varvsverksamhet. Sambanden med flottans fäste på Skeppsholmen var starka. I slutet av 1600-talets började enkla båtsmansstugor för uttjänta och sjuka båtsmän uppföras vid Allmänna gränd, och detta blev början till Djurgårdsstaden. Området utvecklades senare med en stadsplan från 1736. Djurgårdsvarvet anlades 1735 med stor kapacitet för krigs- och handelsfartyg. På Beckholmen bedrevs handel med tjärvaror från slutet av 1600-talet till 1830-talet. Från 1848 har ön fungerat som reparationsanläggning för fartyg med skeppsdockor som sprängts ut ur berget. I brist på plats på Skeppsholmen uppläts 1722 mark för vinterförvaring av skärgårdsflottans galärskipp inom det område som senare kom att kallas Galärvarvet. Området bebyggdes med galärskjul, varav endast två finns kvar och är ombyggda idag. Galärvarvsmuren tillkom 1830 som östra gräns för varvsområdet. Varvet lades ned 1969 i samband med att Flottan flyttade till Muskö. Galärkyrkogården från 1740-talet är begravningsplats för Skeppsholmens församling.

Det maritima landskapet har utvecklats vidare med Vasamuseet, fyrskeppen, Estonia-monumentet och Vasahamnen. Längre österut, invid Beckholmen, ligger sedan 1915 Stockholms lotsstation.

I detta landskap ingår Blasieholmen, som en naturlig del. På Blasieholmen låg sedan Johann III:s tid örlogsvarvet. Där byggdes inte bara skeppet Wasa utan också skeppet Götheborg. Blasieholmens strandkanter förmodas vara fyllda av vrak, som sänkts för att vidga kajerna, alltsedan Johan II:s tid. Men detta är i dag ännu outforskat.

Sjögården

Blasieholmen ingår i delområdet Sjögården i det av Stockholms länsstyrelse utvecklade vård- och utvecklingsprogrammet för Kungliga nationalstadsparken. Ett särskilt avsnitt i programmet ägnas viktiga landskapsrum. Där står följande:

Landskap som kräver särskild uppmärksamhet

Inom Nationalstadsparken är några områden särskilt ömtåliga för förändringar i omgivningarna. Det gäller Brunnsviksområdet, området kring Fiskartorpet och det centrala vattenrummet, här i betydelsen av stränder och vatten kring västra delen av Djurgårdsön, Skeppsholmen–Kastellholmen Skeppsbron, Blasieholmen och Nybroviken. Alla tre områdena har också varit föremål för tidigare ställningsstaganden där vyer och utblickar mot omgivningen tillmätts stor betydelse.⁷ Både Brunnsviken och det centrala vattenrummet är på olika sätt en del i landskapet utanför parkens gräns.

s. 64 Vård- och utvecklingsplan för Kungliga nationalstadsparken

Bevarande av det historiska landskapets maritima traditioner

Mot denna bakgrund är ett bevarande av den hamnmiljö som återstår på Blasieholmen ytterst värdefull. Det gäller Tullhuset och de hamnmagasin som finns där idag. Miljön är extra värdefull eftersom den idag rymmer en levande hamnverksamhet i form av Waxholmsbolaget.

Den återstående byggnadsmöjlighet som gives på Blasieholmsudden utan att förta dess marinhistoriska värde bör reserveras för Nationalmuseum. Museet visar idag 5% av sina samlingar, som är lika stora som Louvrens.

Stadsbild

Det överstora hus som är tänkt att placeras i en position som gör det synligt i vida områden i det inre av Stockholm förrycker stadsbilden. Huset har också givits en iögonfallande färgsättning som gör att omkringliggande bebyggelse, faktiskt större delen av området kring Nybroviken och Strandvägen, tappar sitt värde. När Berns byggdes till och på i mitten av 80-talet förstod man att hålla hushöjden nere för att inte skada stadsbilden och upplevelsen av stadsrummet. Denna hänsyn och känsla för stadsbilden synes nu helt borta.

Riksintresse vs riksintresse

Ett riksintresse är att utveckla staden, bostadsbebyggelse och näringsliv. Mot det står riksintresset nationalstadsparken. Nationalstadsparken är det enda riksintresse som inte får vägas mot andra riksintressen (MB 4 kap 4 §). Värdet av att ge Nobelmuseet större lokaler, vilka dock kommer att utgöra högst 10 procent av den planerade byggvolymen, kan alltså inte ställas mot riksintresset nationalstadsparken. Övriga 90 procent är kontorslokaler, sammanträdesrum och en aula.

Kan Nobelpriset anses vara ett riksintresse? Inte i någon formell mening, även om det är ett nationellt intresse att priset fortfar att ha hög internationell prestige. Av omsorg om stadsmiljön, Kungliga nationalstadsparken och Nobelpriset bör detaljplanen ej antas. En påtaglig risk är att priset kommer att förblekna i förhållande till den grandiosa byggnad som ska marknadsföra priset. "Ett väldigt stort hus, men, uj, vad priset är litet!" riskerar att bli slutresultatet av detta projekt. Priset är ju numera litet i förhållande till andra vetenskapliga pris. "Har alla pengar lagts på denna byggnad?", riskerar att bli en besvärande, återkommande fråga.

Yrkande

Detaljplanen bör ej antas.

Richard Murray

ordf Förbundet för Ekoparken